

CEYHAN 2017 SOSYO EKONOMİK RAPORU

İÇİNDEKİLER

GENEL BİLGİLER	1
1.1. Tarihçe	2
1.2. Coğrafi Konum	2
1.3. Ulaşım	2
1.4. Sosyo Ekonomik Durumun Genel Görünümü	2
1.4.1. Gelişmişlik Düzeyi	2
1.4.2. Kişi başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla	2
1.4.3. Dış Ticaret	2
1.4.4. Banka ve Krediler	2
SOSYO EKONOMİK YAPI.....	1
2.1. Nüfus ve Demografi.....	2
2.1.1. Nüfus ve Nüfus Yoğunluğu	2
2.1.2. Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	2
2.2. Eğitim	2
2.2.1. Nüfusun Eğitim Durumu	2
2.2.2. Okul, Şube ve Öğretmene Düşen Öğrenci Sayıları	2
2.2.3. Eğitim Kademelerine Göre Okul, Öğrenci ve Öğretmen	2
EKONOMİK YAPI	2
3.1. Tarım ve Hayvancılık.....	2
3.1.1. Tarım.....	2
3.1.2. Hayvancılık	2
3.2. Sanayi	2
3.2. Sanayi	2
3.2.1. Ham Petrol Boru Hatları	2
3.2.2. Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi	2
3.2.3. Yumurtalık Serbest Bölgesi.....	2
3.2.4. Ceyhan Organize Sanayi Bölgesi.....	2
3.2.5. Hayvancılık	2
3.2. Sanayi Ceyhan Küçük Sanayi Sitesi	2

TABLolar

Tablo 1:Ceyhan'ın fiziki ve coğrafi durumu	5
Tablo 2: Akdeniz Bölgesinde Gayri Safi Katma Değer (2011)	6
Tablo 3: Türkiye ve TR62 Bölgesinde Yıllara Göre Gayri Safi Katma Değerin Sektörel Dağılımı.....	6
Tablo 4: Adana İlçelerinin Gelişmişlik İralaması (2004)	7
Tablo 5: Adana'nın Bazı İlçelerindeki İnsani Gelişme Endeksi.....	7
Tablo 6- Türkiye ve Adana'da Dolar Cinsinden Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (2005-2014)	8
Tablo 7- Adana İli Dış Ticaret Verileri (2007-2016).....	9
Tablo 8- Yıllara Göre Nüfus Artışı (2007-2016).....	10
Tablo 9- Adanalinde Alınan ve Verilen Göçün Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.....	10
Tablo 10- 15 ve Daha Yukarı Yaş Grubundaki Alınan ve Verilen Göçün En Son Mezun Olduğu Eğitim Kademesine Göre Dağılımı (2016).....	10
Tablo 11- Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	11
Tablo 12- Ceyhan'da 15 ve Daha Yukarı Yaş Grubu Nüfusun En Son Bitirilen Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı (2016).....	11
Tablo 13- İlkokul ve Ortaokullarda Okul, Şube ve Öğretmene Düşen Öğrenci Sayıları (2016-2017)	12
Tablo 14- Ortaöğretimde Okul, Derslik ve Öğretmene Düşen Öğrenci Sayıları (2016-2017)	12
Tablo 15- Ceyhan'da Tarım Alanlarının Dağılımı (2008-2016).....	14
Tablo 16- Ceyhan'da Tahıl ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Ekili Alanları (2012-2016).....	14
Tablo 17- Ceyhan'da Sebze Üretimi (2012-2016).....	15
Tablo 18- Ceyhan'da Meyvecilik (Turunçgiller)	15
Tablo 19- Ceyhan'da Turunçgil Grubundaki Ağaçların Sayıları.....	15
Tablo 20- Ceyhan'da Taş ve Yumuşak Çekirdekli Meyve Üretimi ve Ortalama Verim (2012-2016)	16
Tablo 21- Ceyhan'da Zeytin ve Diğer Sert Kabuklu Meyve Üretimi	16
Tablo 22- Ceyhan'da Zeytin ve Diğer Sert Kabuklular Grubundaki Ağaç Sayıları	16
Tablo 23- Ceyhan'da İncir ve Üzüm Üretimi.....	17
Tablo 24- Ceyhan'da Büyükbaş Hayvan Varlığı.....	17
Tablo 25- Ceyhan'daki Büyükbaş Hayvanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	18
Tablo 26- Ceyhan'da Küçükbaş Hayvan Varlığı.....	18

1. GENEL BİLGİLER

1.1. TARİHÇE

Çukurova'nın bir parçası olan Ceyhan Ovası'ndaki yerleşimin bilinen tarihi 9 bin yıl öncesine dayanmaktadır. Bu topraklar Hitit, Fenike, Mısır, İran, Roma ve Bizans Medeniyetlerine ev sahipliği yapmıştır.

1083'te Anadolu Selçuklu Devletinin eline geçen Ceyhan Ovası, 14'üncü Yüzyılda Memlûklular ve daha Sonra Dulkadiroğulları'nın topraklarına katılır. 1353-1515 yılları arasında Ramazanoğlu Beyliğinin hakimiyetinde kalan Ceyhan, 1515'te Osmanlı Devleti'nin idaresine girer.

1525 yılı kayıtlarına göre şehrin adı "Yarsavut"tur. Yarsavut, Kırımca' da nehir kenarı anlamına gelmektedir. 1833-1840 yılları arasında Mısırlı İbrahim Paşa yönetimine giren Yarsavut, 1841'de yeniden Osmanlı Devleti hakimiyetine katılır.

Şehrin adı 1896'da Hamidiye, 1909'da Örfiye olarak değiştirilir. 3 Mayıs 1929'da şehrin adı Ceyhan olarak değiştirilmiş ve Adana iline bağlanmıştır.

1.2. COĞRAFİ KONUM

Doğu Akdeniz Bölgesinde yer alan Ceyhan, 36 ve 37'inci kuzey enlemleriyle 35 ve 36'ıncı boylamları arasında bulunmaktadır. Adana il Merkezine 47 km, Akdeniz'e ise 30 km uzaklıkta olan Ceyhan'ın komşu ilçeleri; Yumurtalık, Kozan, İmamoğlu, Kadırlı ve Osmaniye (Merkez) ile Erzin'dir.

Türkiye'nin en önemli ovaları arasında yer alan "Çukurova"yı meydana getiren ovaların en büyüğü olan ve "Yukarıova" da denilen "Ceyhan Ovası", bu ilçeye büyük bir tarım potansiyeli kazandırmaktadır. Ceyhan'da yüksek olmayan dağlık ve tepelik alanlar da vardır. Dağlık alanların en önemlisi ovalık alanın güneybatısında yer alan Misis dağları (Nurdağı)'dır. En yüksek noktası 758 m dir. Güneyde yer alan Uyuz dağları 300 – 400 m. Yüksekliğe sahiptir.

Ceyhan'ın önemli bölümü tarımsal arazi özelliğinde olup yüzölçümü 1.424 Km²'dir. ve 76 mahallesi vardır. İlçenin en önemli akarsuyu olan Ceyhan Nehri (509 km) Adana ve Akdeniz Bölgesi'nin ikinci büyük ırmağıdır. Elbistan'ın kuzeyindeki dağlardan doğar. Hurma suyu, Söğütlü Deresi, Göksu Çayı ile birleşen Ceyhan Irmağı yaklaşık 2,500 yıl öncesine kadar, Seyhan gibi Karataş'ın batısında denize ulaşırken, sonradan Bebeli Boğazını yarararak doğuya dönmüş ve İskenderun Körfezine dökülmeye

başlamıştır. 1935 yılındaki taşma sonucunda güneye yönelmiştir. O tarihten beri Hurma Boğazında denize dökülmektedir. Ceyhan Nehri'nin uzunluğu ise 509 km'dir. Ayrıca Merciiin Suyu ,Karaçay,Han deresi, Çeperce Deresi ilçenin akarsularıdır. Yazları sıcak ve kurak ,kışları ılık ve yağışlı geçen ilçenin iklimi tipik Akdeniz iklimidir.Yağış miktarı Ceyhan Ovasın da 600-700mm iken ,dağlık alanlarda 750-1000 mm arasında olup,yağışların%50'si kışın, %27'si ilkbaharda, %18'i sonbaharda, %5'i yaz aylarında düşer.

Ceyhan'ın bitki örtüsünü makiler oluşturmaktadır. Ceyhan büyük bir ova olduğu için orman alanlar tahrip edilerek tarım alanlarına dönüştürülmüştür. Buna rağmen yer yer çam ormanlarına rastlanır. Ceyhan'da son yıllarda oluşturulan okaliptüs (sıtma ağacı-selvi) ormanları ise geniş alanlar kaplamaktadır. Yine tarımı geliştirmek için ekilen zeytin, turunçgil, kavak ekili alanlar da geniş yer kaplamaktadır.

Ceyhan tabii orman bakımından fakirdir. Lakin kerestecilik maksadıyla okaliptüs ve kavak yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ceyhan'da kerestecilik ve mobilyacılık gelişme göstermiştir.

Ceyhan'da üretilen orman ürünleri genellikle kereste ve odun olarak tüketilmektedir.

Adana Büyükşehir Belediyesine Bağlı olan Ceyhan'ın 11'i belde mahiyetinde toplam 123 mahallesi bulunmaktadır. İlçe merkezindeki mahalle sayısı ise 31'dir.

Ceyhan'ın fiziki ve coğrafi durumuyla ilgili başlıca bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

TABLO 1:CEYHAN'IN FİZİKİ VE COĞRAFİ DURUMU

Yüzölçümü	1.472 Km ²			
Arazi durumu	Ova	%80,8	Ormanlık alan	47.740 Dekar
	Engabeli	%15,8	Taşlık alan	76.582 Dekar
	Dağlık	53,4	Yerleşim alanı	144.815 Dekar
Rakım	En düşük	20 m	Mera	37.363 Dekar
	En yüksek	758 m	Toprak kalitesi	%50 Killi-Tınlı
Tarım arazisi	Toplam	1.030 Km ²		%25 Sitli-Tınlı
	Sulu	841,7 Km ²		%15 Kumlu-Tınlı
	Susuz	188,3 Km ²		510 Tınlı

1.3. ULAŞIM

Ceyhan, güneyden ve kuzeyden iki önemli yolla çevrilidir. Avrupa'yı Asya'ya bağlayan E-90 ve E-91 karayolu ile Türkiye'de İç Anadolu ve Ege'yi Güneydoğuya bağlayan D-400 Devlet Karayolu Ceyhan'dan geçmektedir. D-400 Karayolu Ceyhan Şehrinin 3 Km. kadar Kuzeyden geçerken yine TAG (Pozantı-Tarsus-Gaziantep Otoyolu)olarak adlandırılan E-90 ve Avrupa'yı Beyrut ve İsrail'e bağlayan TEM otoyolu da Ceyhan'ın 7 Km. kadar güneyinden geçmektedir. Ayrıca Türkiye'yi Ortadoğu'ya bağlayan demiryolu hattı Haydarpaşa-Bağdat Demiryolu da Ceyhan'dan geçmektedir. Ceyhan, Adana Havaalanına da 50 km. uzaklıktadır.

Deniz ulaşımı için de Yumurtalık ve İskenderun limanlarına yakındır. Kısacası deniz, hava, kara ve demiryolundan ulaşımı kolay bir ilçemizdir.

1.4. SOSYO EKONOMİK DURUMUN GENEL GÖRÜNÜMÜ

1.4.1. GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ

Ceyhan'ın da içerisinde yer aldığı TR62 (Adana ve Mersin) Bölgesi %4,0 Gayri Safi Değeri (GSKD ile 26 Bölge içerisinde yedinci sırada yer almaktadır.

GSKD'in sektörel dağılımı TR62 Bölgesinde tarımın ağırlığına işaret etmektedir. Türkiye genelinde tarımın GSKD içerisindeki payı %9,0 iken, bu oran TR62'de %14,7'dir. Hizmet sektöründe ise TR62 Türkiye ortalamasına çok yakın bir oranı yakalamıştır. Buna karşın sanayi sektöründeki oranı Türkiye ortalamasının altındadır.

GSKD açısından Akdeniz Bölgesinin durumu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2: AKDENİZ BÖLGESİNDE GAYRİ SAFİ KATMA DEĞER (2011)

Bölgeler	GSKD içerisindeki payı (%)	Sıra	GSKD'nın sektörel dağılımı		
			Tarım	Sanayi	Hizmet
TR: TÜRKİYE	100,0		9,0	27,5	63,5
TR61: Antalya, Isparta, Burdur	4,0	6	16,6	13,3	70,2
TR62: Adana, Mersin	4,0	7	14,7	21,0	64,2
TR63: Hatay, Osmaniye, Kahramanmaraş	2,6	12	14,4	27,5	58,1

GSKD'nin sektörel dağılımının yıllara göre Türkiye karşılaştırması, TR63 Bölgesindeki gelişimin yönüne işaret etmesi açısından önemli görülmektedir.

2004 yılında Türkiye genelinde %10,7 olan tarımın payı 2011 yılında %9,0'a düşmüştür. Aynı dönemde TR63 Bölgesindeki söz konusu oran da %17,4'ten %14,7'ye düşmüştür. Buna karşın sanayi sektörünün payındaki %2'lik düşüş anlamlı görülmektedir. Aşağıdaki tabloda yer alan verilerden, TR62 Bölgesinde tarımdaki oransal düşüşün hizmet sektörüne kaydığı, sanayide ise anlamlı bir artışın gözlemediği sonucu çıkartılabilir.

TABLO 3: TÜRKİYE VE TR62 BÖLGESİNDE YILLARA GÖRE GAYRİ SAFİ KATMA DEĞERİN SEKTÖREL DAĞILIMI

Yıllar	TR: TÜRKİYE			TR62: Adana, Mersin		
	Tarım	Sanayi	Hizmet	Tarım	Sanayi	Hizmet
2004	10,7	28,0	61,3	17,4	23,0	59,6
2005	10,6	28,0	61,3	18,6	23,0	58,4
2006	9,4	28,2	62,4	16,4	23,2	60,4
2007	8,5	27,8	63,7	16,3	23,4	60,3
2008	8,5	27,2	64,3	15,4	23,6	61,0
2009	9,1	25,3	65,6	16,4	21,1	62,5
2010	9,5	26,4	64,1	15,9	20,9	63,2
2011	9,0	27,5	63,5	14,7	21,0	64,2

Kaynak: TÜİK

DPT tarafından yapılan İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmasında (2004) 872 ilçe gelişmişlik sırasına göre sıralanmıştır. Buna göre Ceyhan Adana'nın en gelişmiş ilçesi konumundadır.

TABLO 4: ADANA İLÇELERİNİN GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI (2004)

İl	İlçe	872 ilçe içerisinde gelişmişlik sırası	Gelişmişlik grubu	Gelişmişlik endeksi
ADANA	Merkez	2	1	5,71564
ADANA	Ceyhan	186	3	0,50077
ADANA	Pozantı	191	3	0,46680
ADANA	Kozan	273	3	0,14144
ADANA	Karataş	324	3	0,01236
ADANA	İmamoğlu	351	3	-0,06441
ADANA	Yumurtalık	448	3	-0,22099
ADANA	Karaisalı	655	5	-0,61422
ADANA	Tufanbeyli	663	5	-0,62767
ADANA	Aladağ	713	5	-0,70509
ADANA	Saimbeyli	728	5	-0,74160
ADANA	Feke	797	6	-0,99248

Kaynak: DPT

T.C. Kalkınma Bakanlığı tarafından yapılan “İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE) verilerine göre Adana, Türkiye’nin 16. sıradaki gelişmiş ilidir. Aynı araştırmada Adana iline ilişkin aşağıdaki yorumlar yapılmaktadır:

“Adana Türkiye’nin nüfusu en yüksek beşinci ili olmasına karşın sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında nispi olarak alt sıradadır. Bu durumun ortaya çıkışında, bölgenin son yıllarda ülkenin doğusundan yoğun şekilde göç almasının etkili olduğu düşünülmektedir. 2010 yılı verilerine göre işsizlik oranı en yüksek olan il Adana’dır. Sanayi altyapısı ve mali göstergeleri itibarıyla önemli bir gelişme merkezi olmakla birlikte, birinci kademe gelişmiş iller ile karşılaştırıldığında Adana’nın sosyal göstergeleri daha düşük değerler almıştır. Yüksek işsizlik oranına paralel olarak, yüksek doğurganlık hızı ve genç bağımlı nüfus oranı, Adana’nın birinci kademe gelişmiş iller arasında yer almasını engellemektedir. Buna ilaveten, eğitim göstergeleri ile yeşil kart sahibi nüfus oranı gibi sağlık göstergelerinde de Adana birinci kademe gelişmiş illerin gerisinde kalmıştır.”¹

İnsani Gelişme Vakfı (İNGEV) tarafından, 30 Büyükşehir statüsündeki ili kapsayan ilçe düzeyinde İnsani Gelişme Endeksi araştırması yapılmıştır. 30 Büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalan ilçelerden nüfusu en yoğun 150 ilçenin İnsani Gelişmişlik Endeksine göre sıralandığı bu araştırma Ocak-2017’de yayınlanmıştır.²

TABLO 5: ADANA’NIN BAZI İLÇELERİNDEKİ İNSANİ GELİŞME ENDEKSİ

Düzye	Endeks sırası	İLÇE	Endeks
Yüksek İnsani Gelişme	36	Seyhan	0,408
	37	Yüreğir	0,406
Orta İnsani Gelişme	98	Çukurova	0,321
	124	Sarıçam	0,274
	132	Ceyhan	0,239
	135	Kozan	0,232

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi Ceyhan, “orta” düzeyde insani gelişme endeksine sahip bir ilçedir. Adana’nın merkez ilçelerinden sonra insani gelişme endeksi en yüksek olan ilçedir.

¹ T.C. Kalkınma Bakanlığı; İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE) 2011

² İnsani Gelişme Vakfı;

1.4.2. Kişi BAŞINA GAYRI SAFI YURTIÇİ HASILA

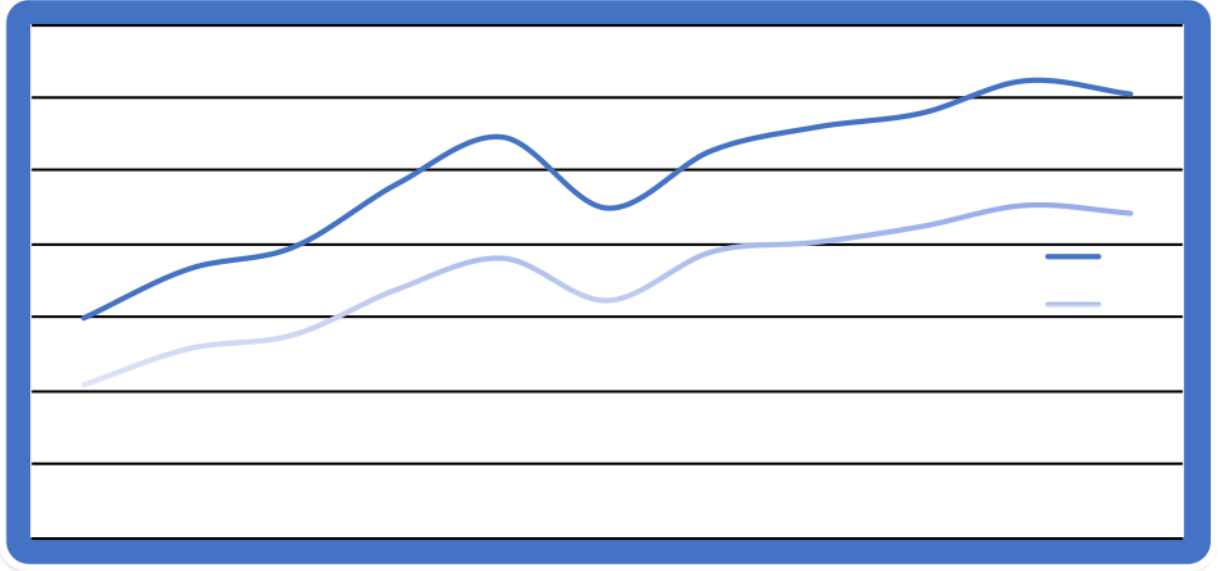
2004 yılında Türkiye genelinde 5.961 Dolar olan Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, Adana'da 4.176 Dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu değerle Adana 81 il içerisinde 40'inci sırada yer almıştır.

2014 yılında Türkiye genelinde 12.112 Dolar olan Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla, Adana'da 8.862 Dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu değerle Adana 81 il içerisinde 37'inci sırada yer almıştır.

2004 yılında Adana'da Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla Türkiye ortalamasının %70,05'i idi. Bu oran 2008'de %69,85'e kadar düştü, 2010'da %73,95 ve 2014'te %73,17 olarak gerçekleşti.

2004-2014 verilerinin karşılaştırılması, Adana'nın Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla açısından Türkiye ortalamasına çok yakın bir seyir izlediğini ortaya koymaktadır.

**ŞEKİL 1- TÜRKİYE VE ADANA'DA DOLAR CINSİNDEN
KİŞİ BAŞINA GAYRI SAFI YURTIÇİ HASILA (2004-
2014)**

**TABLO 6- TÜRKİYE VE ADANA'DA DOLAR CINSİNDEN KİŞİ BAŞINA GAYRI SAFI YURTIÇİ
HASILA (2005-2014)**

Yıllar	Türkiye	Adana	%	Yıllar	Türkiye	Adana	%
2005	7.304	5.160	70,65	2010	10.560	7.809	73,95
2006	7.906	5.541	70,08	2011	11.205	8.072	72,04
2007	9.656	6.792	70,34	2012	11.588	8.499	73,34
2008	10.931	7.632	69,82	2013	12.480	9.079	72,74
2009	8.980	6.479	72,15	2014	12.112	8.862	73,17

Kaynak: TÜİK

1.4.3. DIŞ TİCARET

Adana ilinin ihracatı 2007-2013 döneminde yükselmiş, 2014 yılından itibaren düşüőe geçmiştir. 2006'da 729 olan Adana'daki ihracatçı firma sayısının 2016'da 1.197'ye ulaşmasına karşın ihracat miktarında önemli artış olmaması dikkat çekmektedir.

Adana'nın ithalatı son on yılda dalgalı bir seyir izlemiş, 2016 yılında 2007'nin altına düşmüştür. 2007 yılında %60,8 olan ihracatın ithalatı karşılama oranının 2016 sonunda %84,9'a yükselmiş olması dikkat çekmektedir.

TABLO 7- ADANA İLİ DIŞ TİCARET VERİLERİ (2007-2016)

Yıllar	İhracat	Değişim (%)	İthalat	Değişim (%)	İhracatın ithalatı karşılama oranı (%)
2007	1.166.028	21,6	1.918.628	33,1	60,8
2008	1.304.024	11,8	2.151.647	12,1	60,6
2009	1.135.887	-12,9	1.692.782	-21,3	67,1
2010	1.352.306	19,1	2.229.404	31,7	60,7
2011	1.756.356	29,9	2.974.779	33,4	59,0
2012	1.914.550	9,0	3.046.332	2,4	62,8
2013	1.916.196	0,1	2.694.131	-11,6	71,1
2014	1.908.505	-0,4	2.443.552	-9,3	78,1
2015	1.683.497	-11,8	2.048.362	-16,2	82,2
2016	1.602.624	-4,8	1.888.418	-7,8	84,9
2017	1.823.000		2.171.000		

1.4.4. BANKA VE KREDİLER

Ceyhan'da 14 bankanın şubesi faaliyet göstermek, ilçedeki 13 merkezde ATM'ler hizmet vermektedir.

Temmuz 2017 verilerine göre kamu ve özel bankaların Akdeniz Bölgesindeki 8 ilde kullandırdıkları nakit kredi toplamı 173.256.095 bin TL'dir Bu miktarın 35.209.425 bin TL'si (%20,32) Adana'da kullanılmıştır. Akdeniz Bölgesinde Adana, Antalya'dan sonra en çok banka kredisi kullanan il konumundadır.

Kasım 2016 verilerine göre Adana'da kamu ve özel bankaların kullandığı nakit kredinin 30.948.742 bin TL olduğu dikkate alındığında, 9 aylık dönemde kullanılan kredi miktarında yaklaşık %14 bir artış olduğu ortaya çıkmaktadır.

2. SOSYO EKONOMİK YAPI

Adana merkez ilçeleri dışında sanayinin göreceli olarak en fazla geliştiği ilçe durumunda olan Ceyhan, alt merkez özelliği göstermektedir.

2.1. NÜFUS VE DEMOGRAFİ

2016 verilerine göre Türkiye nüfusunun %2,76'sı Adana'da, Adana nüfusunun da %7,27'si Ceyhan'da yaşamaktadır.

2.1.1. NÜFUS VE NÜFUS YOĞUNLUĞU

2007-2011 döneminde Türkiye ve Adana nüfusu %5'in üzerinde artış gösterirken, Ceyhan nüfusu %0,05 oranında azalma göstermiştir. 2012-2016 dönemindeki nüfus artışı Türkiye'de %5,54; Adana'da %3,58 olurken Ceyhan'da %0,88'de kalmıştır. 10 yıllık dönem (2007-2016) dikkate alındığında, nüfus artışı Türkiye'de %13,70; Adana'da %9,72 ve Ceyhan'da %1,08'dir. Bu veriler Ceyhan'ın göç veren bir ilçe olduğuna işaret etmektedir.

TABLO 8- YILLARA GÖRE NÜFUS ARTIŞI (2007-2016)

Yerleşim Birimleri	Yıllar		Nüfus artış hızı (%)	Yıllar			Nüfus artış hızı (%)
	2007	2011		2012	2016	2017	
TÜRKİYE	70.586.256	74.724.269	5,86	75.627.384	79.814.871	80.810.525	6,79
Adana	2.006.650	2.108.805	5,09	2.125.635	2.201.670	2.216.475	4,25
Ceyhan	158.459	158.377	-0,05	158.767	160.171	160.616	1,3

Kaynak: TÜİK

2016 yılı verilerine göre Türkiye genelinde 102 olan nüfus yoğunluğu Adana'da 159, Ceyhan'da ise 108'dir. Adana, nüfus yoğunluğuna göre 81 il içerisinde 12'inci sırada yer almaktadır.

2016 yılı verilerine göre Adana 33.658 göç vermiş, buna karşın 27.162 göç almıştır (TABLO-7). Alınan ve verilen göçün yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde 20-44 yaş grubunda sayıların birbirine yakın olduğu, en yüksek farkın 0-19 yaş grubunda meydana geldiği görülmektedir. Bu verilerden, Ceyhan'da da 0-19 yaş grubundaki verilen göçün yüksek olduğu sonucu çıkarılabilir. Bu durumun yüksek öğretim için başka illere giden öğrencilerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

TABLO 9- ADANA ILINDE ALINAN VE VERİLEN GÖÇÜN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

	0-19	20-44	45-64	65+	TOPLAM
Verilen Göç	14.495	14.860	2.852	1.451	33.658
Alınan Göç	9.531	14.403	1.990	1.238	27.162
Verilen Göç %	43,07%	44,15%	8,47%	4,31%	100,00%
Alınan Göç %	35,09%	53,03%	7,33%	4,56%	100,00%

Kaynak: TÜİK, ADNSK

Alınan ve verilen göçlerin eğitim durumları da önemlidir. Adana ilinin aldığı göçün %42,88'i ortaöğretim mezunu iken verilen göçte bu oran %51,87'ye yükselmektedir. Bu veriler Adana'dan göçün üniversite için gençlerin başka illere gitmelerinin etkileri yönündeki çıkarımları desteklemektedir. İlköğretim ve daha alt düzey görmüş kişilerin oranı alınan ve verilen göçte birbirine çok yakındır. Yükseköğretim ve fakülte mezunlarının oranında da Adana lehine bir durum olduğu dikkat çekmektedir.

TABLO 10- 15 VE DAHA YUKARI YAŞ GRUBUNDAKİ ALINAN VE VERİLEN GÖÇÜN EN SON MEZUN OLDUĞU EĞİTİM KADEMESİNE GÖRE DAĞILIMI (2016)

En son mezun olduğu okul	Verilen göç	Alınan göç	Oransal dağılım (%)	
			Verilen göç	Alınan göç
İlköğretim ve daha az	5.264	4.244	13,29%	13,32%
Ortaöğretim mezunu	20.536	13.664	51,87%	42,88%
Yükseköğretim veya fakülte mezunu	12.945	13.144	32,69%	41,25%
Yüksek lisans ve doktora	680	614	1,72%	1,93%
Bilinmeyen	170	200	0,43%	0,63%

TOPLAM	39.595	31.866	100,00%	100,00%
--------	--------	--------	---------	---------

Kaynak: TÜİK

2.1.2. NÜFUSUN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

Ceyhan'da 0-14 yaş grubu nüfusu Türkiye ortalamasının biraz üzerinde, 15-64 yaş grubu nüfusu ise Türkiye ortalamasının biraz altındadır. Bu bağlamda nüfusun yaş gruplarına göre dağılımında Ceyhan'ın Türkiye ortalaması civarında olduğu söylenebilir.

TABLO 11- NÜFUSUN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

Yerleşim Birimleri	TOPLAM	Yaş grupları			Toplam nüfus içerisindeki oranı (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
TÜRKİYE	79.814.941	18.925.782	54.237.586	6.651.573	23,71	67,95	8,33
Adana	2.201.670	560.439	1.481.970	159.261	25,46	67,31	7,23
Ceyhan	160.171	40.952	105.769	13.450	25,57	66,04	8,40

Kaynak: TÜİK

2.2.EĞİTİM

2.2.1. NÜFUSUN EĞİTİM DURUMU

Ceyhan'da 15 ve daha yukarı yaş grubu nüfusun en son tamamladığı eğitim kurumunun düzeyine göre dağılımı ile her eğitim kademesinin oransal dağılımı Türkiye geneliyle karşılaştırılmalı olarak verilmiştir.

Tablonun incelenmesinden anlaşılacağı gibi Türkiye genelinde %60,17 olan ilköğretim ve daha alt eğitimlilerin Ceyhan'daki oranı %63,18'dir. Okuma yazma bilmeyenler ile Tabloda dikkat çeken diğer bir husus, okuma yazma bilen fakat okul bitirmemişlerin Ceyhan'daki oranı da Türkiye ortalamasının üzerindedir. Tabloda dikkat çeken diğer bir husus, yükseköğretim ve daha üst düzey eğitimi tamamlamış olanların Ceyhan'daki oranının Türkiye ortalamasının altında kalmasıdır. Bu veriler Ceyhan'ın 15 ve daha yukarı yaş grubu nüfusunun Türkiye ortalamasından daha düşük düzeyde eğitilmiş olduğunu ortaya koymaktadır.

TABLO 12- CEYHAN'DA 15 VE DAHA YUKARI YAŞ GRUBU NÜFUSUN EN SON BITİRİLEN EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI (2016)

Bitirilen eğitim düzeyi	Ceyhan			Oransal dağılım (%)	
	Toplam	Erkek	Kadın	Ceyhan	TÜRKİYE
Okuma yazma bilmeyen	5.380	855	4.525	4,52	4,09
Okuma yazma bilen fakat okul mezunu değil	9.276	2.745	6.531	7,79	5,46
İlkokul mezunu	28.654	12.423	16.231	24,07	23,95
İlköğretim mezunu	15.475	9.087	6.388	13,00	14,09
Ortaokul veya dengi okul mezunu	16.445	9.236	7.209	13,81	12,58
İlköğretim ve daha alt	75.230	34.346	40.884	63,18	60,17
Lise veya dengi okul mezunu	29.447	16.926	12.521	24,73	22,78
Yüksekokul veya fakülte mezunu	13.262	7.574	5.688	11,14	14,82
Yüksek lisans mezunu	556	353	203	0,47	1,12
Doktora mezunu	71	33	38	0,06	0,28
Bilinmeyen	503	246	257	0,42	0,82
GENEL TOPLAM	119.069	59.478	59.591	100,00	100,00

Kaynak: TÜİK

2.2.2. OKULA, ŞUBEYE VE ÖĞRETMENE DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYILARI

Eğitimin kalitesine ilişkin önemli verilerden biri de bir sınıfa ve öğretmene düşen öğrenci sayılarıdır. Aşağıdaki tabloda ilkokul ve ortaokullarda; Türkiye, Adana ve Ceyhan'da derslik, şube ve öğretmene düşen öğrenci sayıları verilmiştir.

TABLO 13- İLKOKUL VE ORTAOKULLARDA OKUL, ŞUBE VE ÖĞRETMENE DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYILARI (2016-2017)

	Okul		Şube		Öğretmen	
	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	Ortaokul
TÜRKİYE	195	300	20	24	17	17
ADANA	285	447	22	26	17	17
Ceyhan	281	382	22	26	22	18

Kaynak: MEB

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi ilkokul ve ortaokulda okula, şubeye ve öğretmene düşen öğrenci sayıları açısından Ceyhan, Türkiye ve Adana ortalamalarına yakın değerlere sahiptir.

TABLO 14- ORTAÖĞRETİMDE OKUL, DERSLİK VE ÖĞRETMENE DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYILARI (2016-2017)

	Ortaöğretim Toplam				Genel Ortaöğretim				Mesleki ve Teknik OÖ			
	Okul	Şube	Öğret.	Derslik	Okul	Şube	Öğret.	Derslik	Okul	Şube	Öğret.	Derslik
TÜRKİYE	388	18	13	23	371	22	13	22	403	15	13	23
Adana	481	19	14	25	465	24	14	25	500	16	13	26
Ceyhan	382		15	22	474		18	25	331		14	20

Kaynak: MEB

2.2.3. EĞİTİM KADEMELERİNE GÖRE OKUL, ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN SAYILARI

Ceyhan'daki 12 anaokulunda toplam 1340 çocuk 62 öğretmenle eğitim almaktadır. Bu okulların birinde kütüphane, birinde konferans salonu birinde de bilgi teknolojileri sınıfı bulunmaktadır.

Ceyhan'daki 46 ilkokulda 12.931 öğrenci eğitim görmektedir. 583 öğretmenin görev yaptığı bu okullarda 489 derslik bulunmaktadır. İlkokulların 14'ünde konferans salonu, 19'unda kütüphane 9'unda bilgi teknolojileri sınıfı ve 2'sinde spor salonu vardır. 500 ve daha fazla öğrencisi olan ilkokul sayısı 8'dir. Bunlardan birinde öğrenci sayısı 1.000'in üzerindedir.

Ceyhan'daki 31 ortaokulda 11.829 öğrenci eğitim görmektedir. 640 öğretmenin görev yaptığı bu okullardaki derslik sayısı 461'dir. İlkokul ve ortaokul öğrenci sayılarının arasında fazla fark olmaması, ilkokuldan sonra okulu terk oranının düşük olduğu anlamına gelmektedir. Ortaokulların 17'sinde konferans salonu, 19'unda kütüphane, 20'sinde bilgi teknolojileri sınıfı ve 5'inde spor salonu bulunmaktadır.

Ceyhan'da 28 genel ve mesleki teknik lisede toplam 10.649 öğrenci eğitim görmektedir. 693 öğretmenin görev yaptığı bu okullardaki derslik sayısı 487'dir.

Genel ortaöğretimdeki okul sayısı 10, öğrenci sayısı ise 4.742'dir. Bu okulların 5'i Anadolu Lisesi, biri sosyal bilimler lisesi, biri de fen lisesidir. Genel ortaöğretim kurumlarında 261 öğretmen görev yapmaktadır.

Ceyhan'daki mesleki ve teknik okul sayısı 18, öğrenci sayısı ise 5.952'dir. Bu bağlamda ortaöğretimdeki öğrenci sayısının %55,66'sının mesleki ve teknik liselere devam ettiği görülmektedir. Sözü edilen okulların;

- 12'si mesleki ve teknik Anadolu Lisesi
- 2'si Anadolu imam hatip lisesi ve
- 4'ü çok programlı lisedir.

Mesleki ve teknik liselerde 432 öğretmen görev yapmaktadır.

Ceyhan'da bir mesleki eğitim merkezi ile bir halk eğitimi merkezi faaliyet göstermektedir.

Çukurova Üniversitesine bağlı olarak Ceyhan'da eğitim-öğretime devam eden iki fakülte bulunmaktadır. Bunlardan biri mühendislik fakültesi, diğeri veteriner fakültesidir. Mühendislik fakültesi bünyesinde; makine mühendisliği, inşaat mühendisliği, harita mühendisliği ve kimya mühendisliği ile gemi inşaatı ve gemi makineleri olmak üzere toplam beş mühendislik alanında eğitim verilmektedir.

Ceyhan'da faaliyetini sürdüren Ceyhan Meslek Yüksek okulunda; bilgisayar teknolojileri, büro hizmetleri ve sekreterlik, elektrik ve enerji, inşaat, makine ve metal teknolojileri, muhasebe ve vergi, mülkiyet koruma ve güvenlik ile pazarlama ve reklamcılık olmak üzere toplam 8 alanda eğitim verilmektedir.

3. EKONOMİK YAPI

Adana'nın merkez ilçeleri dışındaki en yüksek nüfuslu ve ekonomik açıdan en gelişmiş olan ilçesi Ceyhan'dır. İlçe ekonomisinde tarım ve sanayinin yoğunlaştığı görülmektedir. Ekilen tarla alanı açısından Adana'da ilk sırada yer almaktadır. Karpuz, yer fıstığı, mısır önde gelen tarım ürünleridir. İlçe sanayisi tekstil, ana metal, gıda ve metalik olmayan mineraller sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Tatlı su balıkçılığında önemli bir potansiyele sahiptir.³

3.1. TARIM VE HAYVANCILIK

Ceyhan, Ülkemizin önemli tarım kentlerinden biridir. Uygun iklimi ve verimli topraklarıyla Ceyhan ürün çeşitliliği bakımından da çok zengindir. İlçedeki önemli hayvan varlığına da dikkat çekmek gerekmektedir.

3.1.1. TARIM

2008-2016 döneminde Ceyhan'daki tarım alanlarının ürün gruplarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir. Tablonun incelenmesinden anlaşılacağı gibi sözü edilen dönemde Ceyhan'daki ekili tarım arazisi %24 oranında azalmıştır. Oransal olarak en yüksek azalma sebze bahçelerinde görülmektedir. Meyve, içecek ve baharat bitkilerinin ekildiği alanda ise kısmi bir genişleme söz konusudur.

---

³ ÇKA: Çukurova Bölgesi İlçe Raporu-2015; s.23

TABLO 15- CEYHAN'DA TARIM ALANLARININ DAĞILIMI (2008-2016)

Tarım Alanı	Birim	Yıllar				
		2016	2014	2012	2010	2008
Toplam Alan (Dekar)	Dekar	893.864,00	910.383,00	956.877,00	1.168.458,00	1.177.424,00
Tahıl ve diğer bitkisel ürünlerin ekilen alan	Dekar	840.140,00	843.273,00	890.869,00	1.102.463,00	1.114.335,00
Nadas alanı	Dekar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sebze bahçeleri alanı	Dekar	14.310,00	27.917,00	29.495,00	30.656,00	33.716,00
Meyve, içecek ve baharat bitkileri ekilen alan	Dekar	39.414,00	39.193,00	36.513,00	35.339,00	29.373,00

Kaynak: TÜİK

Ceyhan'da tarım arazilerinin %94'ünde tahıl ve diğer bitkisel ürünlerin ekimi yapılmaktadır. Ürün gruplarına göre bu alanın dağılımı ve dekar başına ortalama verimi aşağıdaki tabloda verilmiştir. Tablonun incelenmesinden anlaşılacağı gibi dane mısır ve ayçiçeğinde ekili alan genişlerken verimlilik de yükselmektedir. Patatesin ekili alanı artarken verimliliği düşmektedir. Soyada ise ekili alan azalırken verimlilik yükselmektedir. Arpa ve buğday ekim alanındaki azalma diğer ürünlere göre daha fazladır. Genelde yem bitkilerinin ekim alanlarının önemli ölçüde azaldığı söylenebilir. Bu azalmanın hayvancılığın gelişmesini olumsuz yönde etkilediğine dikkat çekmek gerekmektedir.

TABLO 16- CEYHAN'DA TAHIL VE DİĞER BITKSEL ÜRÜNLERİN EKİLİ ALANLARI (2012-2016)

Ürün grubu	Ekili alan (dekar)		Hasat edilen alan (dekar)		Üretim (ton)		Verim Kg/da	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Patates(Diğer)	2.414	7.334	2.391	7.334	10.999	28.208	4.600	3.846
Yonca(Yeşil ot)	2.173	400	2.152	400	10.799	800	5.018	2.000
Mısır(Dane)	292.790	377.650	292.790	377.650	247.226	433.676	844	1.148
Mısır(Silajlık)	8.741	2.500	8.741	2.500	28.223	12.500	3.229	5.000
Fiğ(Yeşil ot)	2.414	1.500	2.391	1.500	4.000	4.500	1.673	3.000
Arpa(Diğer)	1.300	272	1.300	272	385	128	296	471
Ayçiçeği(Yağlık)	84.413	134.995	84.413	134.995	24.837	43.597	294	323
Buğday(Diğer)	451.405	236.399	451.405	236.399	225.703	101.182	500	428
Pamuk(Kütlü)	85.493	51.500	85.493	51.500	50.856	30.063	595	584
Pamuk(Lif)	85.493	51.500	85.493	51.500	18.817	10.823	220	210
Pamuk Tohumu(Çiğit)	85.493	51.500	85.493	51.500	30.107	18.038	352	350
Soya	22.000	10.510	22.000	10.510	7.485	4.320	340	412

Ceyhan'da sebze grubu ürünlerden biber, enginar, fasulye, kabak ve marul ekili alanlarda 2012-2016 döneminde anlamlı bir değişiklik olmamıştır. Buna karşın karpuz ve hıyar ekili alanları azalırken domates, kavun ve soğan ekili alanları artmıştır (TABLO-12).

2012 yılında 5.160 dekar olan Ceyhan'daki örtü altı tarım alanı, 2016 yılında 440 dekara düşmüştür. Bu veri Ceyhan'da sebze yetiştiriciliğinin azaldığına işaret etmesi bakımından önemlidir.

TABLO 17- CEYHAN'DA SEBZE ÜRETİMİ (2012-2016)

Ürün grubu	Ekili alan (dekar)		Üretim(ton)	
	2012	2016	2012	2016
Biber(Salçalık, Kapyra)	200	200	600	600
Domates(Sofralık)	402	477	1.806	2.434
Enginar	300	300	450	450
Fasulye(Taze)	53	55	109	110
Hıyar(Sofralık)	168	70	560	175
Kabak(Sakız)	50	45	125	113
Karpuz	25.006	10.300	130.030	51.800
Kavun	1	63	3	189
Marul(Göbekli)	300	300	600	596
Soğan(Kuru)	1.075	2.500	4.899	11.250

Turunçgiller, Ceyhan'ın önemli tarım ürünlerinden biridir. Ancak, 2012-2016 verileri karşılaştırıldığında (TABLO-13), mandalina ve limon dikili alanlarında artış olduğu, portakal ve greyfurt dikili alanlarının ise sabit kaldığı görülmektedir. Ayrıca limonda, ağaç başına ortalama verimden meydana gelen düşüş dikkat çekmektedir.

TABLO 18- CEYHAN'DA MEYVECİLİK (TURUNÇGİLLER)

Ürün grubu (Turunçgiller)	Toplu meyvelerin alanı(dekar)		Üretim(ton)		Ağaç başına ortalama verim(kg)	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Portakal(Washington)	304	304	762	762	120	120
Portakal(diğer)	1.014	1.014	1.600	3.188	80	80
Mandalina(satsuma)	158	258	345	603	100	87
Mandalina(clementin)	112	112	158	60	60	60
Mandalina(diğer)	1.522	2.122	910	4.046	70	60
Limon	304	354	611	464	90	68
Greyfurt(altıntop)	203	203	347	402	110	110

Kaynak: TÜİK

Ceyhan için büyük önem taşıyan turunçgil grubundaki ağaçların sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir. Tablonun incelenmesinden Ceyhan'da 2012 yılında bu grupta henüz meyve vermeyen 67.950 ağaç var iken bu sayı 2016'da 14.000'e düşmüştür. Söz konusu veriler bölgede turunçgil grubundaki ağaç dikiminin önemli ölçüde azaldığı şeklinde yorumlanabilir.

TABLO 19- CEYHAN'DA TURUNÇGİL GRUBUNDAKİ AĞAÇLARIN SAYILARI

Ürün grubu (Turunçgiller)	Meyve veren yaşta ağaç sayısı		Meyve vermeyen yaşta ağaç sayısı		Toplam ağaç sayısı	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Portakal(Washington)	6.350	6.350	0	0	6.350	6.350
Portakal(diğer)	20.000	40.000	20.000	0	40.000	40.000
Mandalina(satsuma)	3.450	6.900	1.450	1.000	4.900	7.900
Mandalina(clementin)	2.632	2.632	0	0	2.632	2.632
Mandalina(diğer)	13.000	68.000	45.000	10.000	58.000	78.000
Limon	6.785	6.785	0	2.000	6.785	8.785

Greyfurt(altıntop)	3.150	3.650	1.500	1.000	4.650	4.650
---------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Ceyhan'da taş ve yumuşak çekirdekli meyve ağaçlarına ve bu ağaçların ortalama verimliliklerine ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

TABLO 20- CEYHAN'DA TAŞ VE YUMUŞAK ÇEKİRDEKLİ MEYVE ÜRETİMİ VE ORTALAMA VERİM (2012-2016)

Ürün grubu (Taş ve yumuşak çekirdekli meyve)	Toplu meyvelerin alanı (dekar)		Üretim (ton)		Ağaç başına ortalama verimi (kg)	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Elma(diğer)	250	500	494	1.114	40	34
Armut	116	116	140	153	40	38
Şeftali(nektarin)	343	393	388	595	50	40
Şeftali(diğer)	487	517	48	451	40	38
Erik	673	723	133	1.892	50	35
Kayısı	366	416	386	452	33	31
Nar	3.206	3.606	1.229	3.538	50	46
Trabzon hurması	304	304	648	648	80	80
Keçi boynuzu	13 2	132	98	98	30	30

Ceyhan'da 2012-2014 döneminde taş ve yumuşak çekirdekli meyve ağaçları dikili alanı 5.877 dekar'dan %14,12'lik bir artışla 6.707 dekara ulaşmıştır. Bu grupta narın 553,8'lik bir paya sahip olduğunun altı çizilmelidir. Sözü edilen dönemde armut, Trabzon hurması ve keçi boynuzu dikili alanlarında herhangi bir artış olmamıştır. Trabzon hurması ve keçi boynuzunda ağaç başına ortalama verimlilik değişmezken, diğerlerinde azalma görülmektedir.

Ceyhan ve çevresinde önemli bir sofralık ve yağlık zeytin varlığı oluşmuştur. Ancak, bu üründe verim düşüklüğü dikkat çekmektedir.

TABLO 21- CEYHAN'DA ZEYTİN VE DİĞER SERT KABUKLU MEYVE ÜRETİMİ

Ürün grubu(zeytin ve diğer sert kabuklular)	Toplu meyvelerin alanı(dekar)		Üretim(ton)		Ağaç başına ortalama verim (kg)	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Zeytin(sofralık)	11.550	11.550	3.537	1.830	30	10
Zeytin(yağlık)	10.380	11.480	5.424	5.191	40	20
Badem	979	1.200	315	367	20	17

Kaynak: TÜİK

Aşağıdaki tabloda Ceyhan'daki zeytin ve diğer sert kabuklu ağaçlara ilişkin veriler sunulmuştur. Bu verilerin incelenmesinden Ceyhan'da zeytin dikiminin ciddi oranda yavaşladığı sonucuna varılmaktadır.

TABLO 22- CEYHAN'DA ZEYTİN VE DİĞER SERT KABUKLULAR GRUBUNDAKİ AĞAÇ SAYILARI

Ürün grubu(zeytin ve diğer sert kabuklular)	Meyve veren yaşta ağaç sayısı		Meyve vermeyen yaşta ağaç sayısı		Toplam ağaç sayısı	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Zeytin(sofralık)	117.893	188.800	61.500	4.000	179.393	192.800
Zeytin(yağlık)	135.603	256.368	117.765	40.000	253.368	296.368

Badem	15.750	21.374	5.574	4.840	21.324	26.214
--------------	--------	--------	-------	-------	--------	--------

Kaynak: TÜİK

Ceyhan'daki diğer meyve ağaçlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

TABLO 23- CEYHAN'DA İNCİR VE ÜZÜM ÜRETİMİ

Ürün grubu(Üzüm)	Toplu meyvelerin alanı (dekar)		Üretim (ton)		Ağaç başına ortalama verim (kg)	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Üzüm(sofralık-çekirdekli)	4.000	4.000	8.000	5.292	2.000	1.323
Üzüm(sofralık-çekirdeksiz)	100	100	150	150	1.500	1.500
İncir	10	10	360	380	30	31

Kaynak: TÜİK

3.1.2. HAYVANCILIK

Ceyhan'da hayvancılığın tarım kadar gelişmediği söylenebilir. Bunda aşırı sıcaklıkların sebep olduğu verim düşüklüğünün etkisine dikkat çekmek gerekmektedir.

2012 yılında 24.607 olan Ceyhan'daki büyükbaş hayvan varlığı 2016 yılında 25.510'a yükselmiştir. Bu veriler Ceyhan'da büyük baş hayvan varlığındaki yıllık artışın %1'in altında kaldığı anlamına gelmektedir. En yüksek artış, sayısal açıdan melez sığırlarda, oransal açıdan ise kültür sığırlarındadır. Manda sayısındaki düşüş de dikkat çekmektedir. Sağılan hayvan sayısı ve süt miktarında da beş yılda anlamlı bir yükselme olmadığı görülmektedir (TABLO-24). Büyük baş hayvanlardan yetişkin sayısı artarken genç yavru sayısının önemli oranda azalması bölgedeki hayvancılığın geleceği açısından üzerinde durulması gereken önemli bir husustur.

TABLO 24- CEYHAN'DA BÜYÜKBAŞ HAYVAN VARLIĞI

	Sığır (Yerli)		Sığır (Kültür)		Sığır (Melez)		Manda		TOPLAM	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Yetişkin	588	557	1.758	1.935	15.515	18.750	67	56	17.928	21.298
Genç yavru	325	274	816	822	5.519	3.110	19	6	6679	4212
TOPLAM	913	831	2.574	2.757	21.034	21.860	86	62	24607	25510
Sağılan hayvan sayısı	357	331	1.054	1.144	10.263	10.305	38	27	11.712	11.807
Süt (ton)	451,23	418,21	3.821,30	4.149,47	26.754,39	26.865,53	46,32	33,23	31.073,24	31.466,44

Kaynak: TÜİK

Ceyhan'daki büyükbaş hayvanların yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde 12 aydan küçük hayvan sayısındaki azalmaya yine dikkat çekmektedir.

TABLO 25- CEYHAN'DAKİ BÜYÜK BAŞ HAYVANLARIN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

		Sığır (Yerli)		Sığır (Kültür)		Sığır (Melez)		Manda		TOPLAM	
		2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016	2012	2016
12 aydan küçük	Erkek	150	130	387	410	2.448	1.600	9	4	2.994	2.144
	Dişi	175	144	429	412	3.071	1.510	10	2	3.685	2.068
	TOPLAM	325	274	816	822	5.519	3.110	19	6	6.679	4.212
12-24 ay	Tosun	28	28	85	110	699	2.645	7	8	819	2.791
	Düve	138	138	420	480	2.662	3.102	10	15	3.230	3.735
	TOPLAM	166	166	505	590	3361	5.747	17	23	4049	6.526
24 ay üstü	İnek	410	380	1.211	1.315	11.796	11.845	46	33	13.463	13.573
	Boğa	12	11	42	30	358	1.120	4	0	416	1161
	Öküz	0	0	0	0	0	38	0	0	0	38
	TOPLAM	422	391	1.253	1.345	12.154	13.003	50	33	13.879	14.772
GENEL TOPLAM		913	831	2.574	2.757	21.034	21.860	86	62	24.607	25.510

Kaynak: TÜİK

Ceyhan'daki küçükbaş hayvan varlığına ilişkin veriler TABLO-26'da sunulmuştur. Tablonun incelenmesinden anlaşılacağı gibi 2012-2016 yıllarını kapsayan beş yıllık dönemde Ceyhan'daki küçükbaş hayvan sayısı önemli ölçüde azalmakta ve süt üretimi ciddi ölçüde düşmektedir. Beş yılda süt üretiminin yaklaşık %15 eksilirken süt üretimi %5 civarında artış göstermiştir. Küçükbaş havan varlığında da genç yavru sayısındaki azalma dikkat çekmektedir.

TABLO 26- CEYHAN'DA KÜÇÜKBAŞ HAYVAN VARLIĞI

	Koyun		Keçi		TOPLAM	
	2012	2016	2012	2016	2012	2016
Yetişkin	18.576	19.130	8.290	9.575	26.866	28.705
Genç yavru	8.210	2.360	3.572	1.860	11.782	4.220
TOPLAM	26.786	21.490	11.862	11.435	38.648	32.925
Sağılan hayvan sayısı	11.330	12.191	5.048	5.103	16.378	17.294
Süt(ton)	1.110.031	1.194.157	580.469	586.845	1.690.500	1.781.002

3.2. SANAYİ

Ceyhan'da ham petrol boru hatları, serbest bölge, enerji ihtisas bölgesi ve organize sanayi bölgesi gibi çok önemli sanayi alt yapısı bulunmaktadır.

3.2.1. HAM PETROL BORU HATLARI

Ceyhan, Azerbaycan ve Kuzey Irak petrollerinin uluslararası piyasalara açılmasında kritik rol oynamaktadır. Ayrıca Orta Anadolu Rafinerisi'ne de Ceyhan Kırıkkale arasındaki boru hattı ile ham petrol taşınmaktadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2010-2014 Stratejik Planı'nda "Ceyhan Bölgesi'nin farklı kalite ve özelliklerdeki ham petrolün uluslararası piyasalara sunabildiği, rafineri,

petrokimya tesisleri ve sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) ihrac terminalinin bulunduğu entegre bir enerji merkezi haline getirilmesi sağlanacaktır” hedefi yer almaktadır. Bu kapsamda 2007 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilen Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi’nde çalışmalar devam etmektedir. Planlanan yatırımların tamamlanması neticesinde Ceyhan’ın bir enerji merkezine dönüşmesiyle ve petrokimya endüstrisinin gelişmesiyle Ceyhan’ın sanayi yapısı önemli ölçüde etkilenecektir.⁴

3.2.2. CEYHAN ENERJİ İHTİSAS ENDÜSTRİ BÖLGESİ

Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi, 17 Ekim 2007 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 2007/12632 Sayılı Kanun ile kurulmuştur.

Enerjiyle ilgili yatırımların yer alacağı biçimde tasarlanan söz konusu bölge 13.471.964,34 metrekare yüzölçümüne sahiptir. 04.01.2010 tarih ve 2010/33 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla “Acele Kamulaştırma Kararı” alınmıştır. Ancak, kuruluşundan 10 yıllık bir süre geçmesine rağmen henüz kamulaştırma işlemleri tamamlanamamıştır

3.2.3. YUMURTALIK SERBEST BÖLGESİ

Serbest bölgeler, ülkenin siyasi sınırları içinde olmakla beraber gümrük bölgesi dışında sayılan, ihracat odaklı yatırımların artırılması için tasarlanmış özel bölgelerdir.

Türkiye’nin ilk serbest bölgelerinden biri olan Adana-Yumurtalık Serbest Bölgesi 04.03.1985 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur. Türkiye ve dünyanın en büyük serbest bölgelerinden biri olan Adana Yumurtalık Serbest Bölgesi, İskenderun Körfezi’nde 5 km uzunluğunda bir sahil şeridi boyunca uzanmaktadır. Tamamlanmış altyapısı, 4 milyon 600 bin m²’lik alanı kaplamaktadır.

Bakanlar Kurulu kararı ile bölge kimya, Petro-kimya, demir-çelik, enerji santralleri, tersane ve çimento fabrikaları gibi ağır sanayi yatırımlarına yönelik Türkiye’nin ilk ve tek serbest bölgesi olma özelliğini taşımaktadır. 3 kıta arasında önemli bir kavşak noktasında önemli bir transit geçiş noktasında yer alan bölgede yatırım yapan firmaların Avrupa, Ortadoğu ve Afrika pazarlarına ulaşımı gayet kolaydır. Bölge ayrıcalıklı serbest bölge teşviklerinin yanı sıra lojistik ve stratejik açıdan da firmalara önemli avantajlar sunmaktadır.

⁴ ÇKA; Çukurova Bölgesi İlçe Raporu- 2015; s.23

3.2.4. CEYHAN ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Ceyhan Organize Sanayi Bölgesi, ilçenin Sarımazı Mahallesi, Şarlayan ve Başyurt mevkilerindeki yaklaşık 121 hektar büyüklüğündeki alanda 02 Ağustos 2016 tarihinde kuruldu. Ceyhan Organize Sanayi Bölgesi müteşebbis heyetinde Adana Valiliği, Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Adana İl Özel İdaresi, Adana Sanayi Odası, Ceyhan Ticaret Odası, Ceyhan Ticaret Borsası, Ceyhan Ziraat Odası, Ceyhan Esnaf ve Sanatkârlar Kooperatifi bulunmaktadır.

3.2.5. CEYHAN KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ

Ceyhan Küçük Sanayi Sitesi, Adana'nın 7 küçük sanayi sitesinden biridir.

Şehir merkezinde dağınık halde bulunan sanayi esnafının bir sitede toplanması amacıyla 1965 yılında kurulan kooperatif eliyle çalışmalar başlamış, 1971 yılında küçük sanayi sitesi toplam 344.000m² lik alan üzerinde 450 işyeri yapılmak suretiyle hizmete açılmıştır. Halen 498 esnaf ve sanatkar bu sitede hizmet vermektedir. Önemli bir alt yapı sorun olmayan sanayi sitesinde 1 Sağlık Ocağı, 1 PTT Şubesi, ve Camisi bulunmaktadır. Ayrıca D-400 karayoluna uzak olarak yapılan sanayi sitesi gelişimini sürdürmemiş ileriye yönelik projeler üretilemediğinden dolayı hedeflenen noktaya gelinememiştir.